

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК 342.9

ЖЕЛТОБРЮХ І.Л.

**ПЕРІОДИЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ДУМКИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ
ТА СТОРІН АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУ**

У роботі досліджені загальні тенденції розвитку наукової думки про адміністративний процес, визначені і охарактеризовані історичні періоди та етапи досліджень адміністративного процесу. Зазначається, що кожен новий етап в розвитку науки адміністративного права і процесу базується на дослідженнях, які були зроблені минулими поколіннями. Наука адміністративного права і процесу безперервно рухається далі, залишаючи при цьому частку досягнень попередньої епохи. Якщо ж нові знання про адміністративне право протирічать окремим консервативним концепціям та догмам (наприклад, з питань визначення адміністративного процесу), то ці концепції та догми не відкидаються повністю, а зберігаються у вигляді альтернативних паралельно існуючих наукових підходів по відношенню до оновленої теорії адміністративного права. Робиться висновок, що розвиток наукової думки про адміністративний процес складається з двох періодів: 1) з кінця XIX ст. до кінця 90-х років XX ст.; 2) з 1991 року до сьогодення. Констатується, що кожен із зазначених періодів має свої етапи, які характеризуються певними особливостями: а) етап з кінця XIX ст. до кінця 50-х років XX ст.; б) етап з початку 60-х до кінця 80-х років XX ст.; в) етап з 1991 по 2004 роки; г) етап з 2004 року по сьогодні. Лише останній етап розвитку наукової думки про адміністративний процес характеризується тим, що, по-перше, за окремими науковими напрямками почали досліджуватися проблеми управлінського (неконфліктного, неюрисдикційного), деліктного та судового адміністративного процесів, по-друге, відбувся поступовий розподіл адміністративних матеріальних, процедурних та процесуальних норм, що дало можливість адміністративний процес пов'язувати виключно із правосуддям, яке здійснюється адміністративними судами, а адміністративну процедуру – з правотворчою і правозастосовною діяльністю органів публічної адміністрації.

Ключові слова: адміністративне судочинство, адміністративний процес, історія розвитку науки, сторони адміністративного процесу.

В работе исследованы общие тенденции развития научной мысли о административный процесс, определены и охарактеризованы исторические периоды и этапы исследований административного процесса. Отмечается, что каждый новый этап в развитии науки административного права и процесса базируется на исследованиях, которые были сделаны прошлыми поколениями. Наука административного права и процесса непрерывно движется дальше, оставляя при этом долю достижений предшествующей эпохи. Если же новые знания об административном праве противоречат отдельным консервативным концепциям и догмам (например, по вопросам определения административного процесса), то эти концепции и догмы не откидываются полностью, а сохраняются в виде альтернативных параллельно существующих научных подходов по отношению к обновленной теории административного права. Делается вывод, что развитие научной мысли о административный процесс состоит из двух периодов: 1) с конца XIX в. к концу 90-х годов XX в.; 2) с 1991 года до сегодняшнего дня. Констатируется, что каждый из указанных

періодов має свої етапи, які характеризуються певними особливостями: а) етап з кінця XIX в. до кінця 50-х років XX в.; б) етап з початку 60-х до кінця 80-х років XX в.; в) етап з 1991 по 2004 роки; г) етап з 2004 року по сьогодні. Тільки останній етап розвитку наукової думки про адміністративний процес характеризується тим, що, по-перше, по окремих наукових напрямках почали досліджуватися проблеми управлінського (неконфліктного, неюрисдикційного), деліктного і судового адміністративного процесів, по-друге, відбувся поступовий розподіл адміністративних матеріальних, процедурних і процесуальних норм, що дозволило адміністративний процес зв'язувати виключно з правосуддям, яке здійснюється адміністративними судами, а адміністративну процедуру – з правотворчою і правоприменною діяльністю органів публічної адміністрації.

Ключові слова: адміністративне судопроводство, адміністративний процес, історія розвитку науки, сторони адміністративного процесу.

In this paper the general tendencies of development of scientific thought about the administrative process are investigated, the historical periods and stages of studies of the administrative process are defined and characterized. It is noted that each new stage in the development of the science of administrative law and process is based on research that has been done by past generations. The science of administrative law and process is continually moving on, leaving a fraction of the achievements of the previous era. However, if new knowledge of administrative law contradicts individual conservative concepts and dogmas (for example, on the definition of an administrative process), then these concepts and dogmas are not completely discarded, but retained in the form of alternative parallel existing scientific approaches to the updated theory of administrative law. It is concluded that the development of scientific thought about the administrative process consists of two periods: 1) from the end of the nineteenth century. by the end of the 1990s; 2) from 1991 to the present. It is stated that each of these periods has its own stages, which are characterized by specific features: a) the stage from the end of the XIX century. by the end of the 1950s; b) the stage from the early 60's to the late 80's of the XX century; c) the stage from 1991 to 2004; d) the stage from 2004 to the present. Only the last stage of the development of scientific thought about the administrative process is characterized by the fact that, firstly, the problems of management (non-conflict, non-jurisdictional), tort and judicial administrative processes began to be investigated in certain scientific fields, and secondly, there was a gradual division of administrative and administrative material procedural rules, which made it possible to associate the administrative process exclusively with justice, which is carried out by administrative courts, and the administrative procedure – with law-making and enforcement activities of the public administration.

Key words: administrative justice, administrative process, history of science development, sides of administrative process.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Кожен новий етап в розвитку науки адміністративного права і процесу базується на дослідженнях, які були зроблені минулими поколіннями у різні часові періоди. Запозичуючи досягнення попередньої епохи, наука адміністративного права і процесу безперервно рухається далі. Якщо ж нові знання про адміністративне право протирічать окремим консервативним концепціям та догмам (наприклад, з питань визначення адміністративного процесу), то ці концепції та догми не відкидаються повністю, а зберігаються у вигляді альтернативних паралельно існуючих наукових підходів по відношенню до оновленої теорії адміністративного права [1, с. 130-134].

Зазначене обумовлює необхідність аналізу етапів розвитку наукової думки в Україні щодо визначення змісту та сторін адміністративного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій у яких започатковане розв'язання проблеми та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Історія розвитку наукової думки в Україні щодо змісту адміністративного процесу, його учасни-

ків та адміністративно-процесуальної правосуб'єктності досліджувалися в працях О. М. Бандурки, В. М. Бевзенка, Т. О. Гуржій, Є. Ф. Демського, І. О. Картузової, Т. О. Коломосьця, А. Т. Комзюка, О. В. Кузьменко, Р. С. Мельника, О. І. Миколенка, А. Ю. Осадчого, М. М. Тищенко та багатьох інших вітчизняних науковців.

Разом з тим, існування в сучасній доктрині адміністративного права різних концепцій адміністративного процесу негативно позначається на розвитку адміністративного процесуального законодавства України та визначенні змісту адміністративно-процесуальної правосуб'єктності сторін у адміністративному судочинстві.

Постановка завдань. Основними завданнями, розв'язанню яких присвячена дана стаття, є наступні:

1. Дослідити загальні тенденції розвитку наукової думки про адміністративний процес.

2. Визначити періоди і етапи розвитку наукової думки про адміністративний процес та надати їм загальну характеристику.

Виклад основного матеріалу. Не дивлячись на те, що в європейських країнах адміністративні суди почали функціонувати з середини XIX століття, в тому числі і на землях сучасної України, термін «адміністративний процес» до середини XX століття не вживався в науковій літературі (використовувався термін «адміністративне судочинство» чи «адміністративна юстиція»). Наприклад, Ю. Панейко (03.04.1886 – 18.08.1973 р.р.) в своїх працях розрізняє форми адміністративної і судової діяльності [2, с. 103] та зазначає, що адміністративне судочинство означає підпорядкування адміністративної влади судово-адміністративному контролю [2, с. 368]. При цьому підкреслюється, що судово-адміністративний контроль повинен бути організаційно відділений від публічної адміністрації з дотриманням гарантій судової незалежності та із визнанням рівності сторін в адміністративному процесі. В кінці 20-х та на початку 30-х років XX століття в Україні проводилась і певна правотворча діяльність у цій сфері. Були розроблені проекти Судоустрою (1931 р.), Адміністративного кодексу (1932 р.) і Закону про суди в адміністративних справах (1932 р.) [3]. Більшість же представників адміністративного права у першій половині XX століття переймалися переважно питаннями, пов'язаними з обґрунтуванням місця адміністративного права в загальній системі права (зокрема, визначалися предмет, цілі, завдання, суб'єкти адміністративно-правового регулювання, тощо).

Термін «адміністративний процес» виник в юридичній науці у радянські часи та претендував на роль категорії радянського адміністративного права. Обумовлено це було «протестом» частини науковців щодо офіційної доктрини теорії права, яка стверджувала в 50-х роках минулого століття, що класичними для розуміння сутності юридичного процесу є цивільний та кримінальний процеси, а тому всі інші правові явища організаційного характеру регламентуються матеріальними норми права, або ж різновидом матеріальних норм, які називали «організаційні норми», «організаційно-матеріальні норми» і ін. Якщо дотримуватись такого підходу до змісту «юридичного процесу», то виходить, що «законодавчий процес» не є юридичним процесом, а тому виникають і сумніви щодо використання в назві цього поняття терміну «процес». Отже традиційний підхід до визначення юридичного процесу, як діяльності суду щодо вирішення спорів та розгляду правопорушень, породжував низку теоретичних проблем у інших галузях права, де існували організаційні норми (відмінні від матеріальних норм), які не були чітко виділені у самостійну групу в системі норм права. Саме тому, частина науковців поступово почала критикувати традиційний підхід до визначення поняття «юридичний процес» (окрім представників теорії права це робили вчені з інших галузей права – адміністративного, цивільного, трудового, тощо) та запропонувала розширити зміст юридичного процесу. Відповідна аргументація щодо розширення тлумачення змісту поняття «юридичний процес» містилася в працях Т. О. Абової, Д. М. Бахраха, В. М. Горшеньова, О. К. Застрожної, Н. Б. Зейдер, П. Ф. Єлісєйкіна, О. І. Кім, Ю. М. Козлова, О. Є. Луньова, М. Я. Масленнікова, П. Є. Недбайло, В. С. Основіна, В. М. Протасова, Н. Г. Салішевої, В. Д. Сорокіна, С. С. Студенікіної, В. М. Щеглова, Л. С. Явич та ін. При цьому, одні науковці обмежилися визначенням юридичного процесу як правозастосовної діяльності уповноважених на те суб'єктів щодо розгляду спорів і правопорушень та застосування на цій підставі заходів примусу. Тобто аргументувалася думка, що юридичний процес пов'язаний не тільки із здійсненням правосуддя, а й з будь-якою іншою юрисдикційною діяльністю [4; 5; 6]. Інші ж науковці вважали, що юридичний процес пов'язаний із будь-якою правозастосовною діяльністю, яка пов'язана із застосуванням матеріально-правових норм [7; 8; 9]. Тобто порядок прийняття актів управління теж розглядався як вид юридичного процесу та, на думку цієї групи науковців, регламентувався процесуальними нормами.

З 1991 року, а саме з моменту проголошення незалежності України, в нашій державі бурхливо почали розвиватися адміністративні правовідносини організаційного характеру, що позитивно вплинуло на розвиток наукової думки про адміністративний процес. А прийнятий у 2005 році КАСУ взагалі став каталізатором досліджень: адміністративного судочинства як однієї із форм юридичного процесу; адміністративної процедури та її співвідношення з адміністративним процесом; процесуальних форм адміністративного судочинства, тощо. Цей період можна розділити на два етапи – до та після впровадження в Україні адміністративної юстиції.

Перший етап (з 1991 по 2004 роки) характеризується тим, що велика кількість науковців спробувала продовжити життя багатьох концепцій адміністративного процесу, які виникли в межах радянського адміністративного права, але з врахуванням нових умов як у сфері суспільного життя, так і у сфері державотворення.

В цьому сенсі слід згадати монографію В. М. Протасова «Основи загальноправової процесуальної теорії», яка була написана у 1991 році [4]. Ця робота була написана на межі розпаду Радянського Союзу, а тому автор є яскравим представником, так званого, перехідного періоду, коли вже не було суттєвих обмежень у світоглядній сфері, але мислення продовжувало функціонувати з огляду на старі догми і установки, що сформувалися в рамках радянської правової науки. Разом з тим, монографія представляла собою поглиблений аналіз проблем процесуальної теорії і є «бу-кварем» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора юридичних наук.

О. В. Фатхутдінова в своїй кандидатській дисертації «Теоретико-правові проблеми юридичного процесу» продовжила розвивати концепцію «широкого розуміння юридичного процесу» (2000 р.), згідно з якою будь-яка правова процедура є елементом структури юридичного процесу [10]. Такий підхід приводив до того, що серед учасників процесуальних відносин взагалі та адміністративно-процесуальних відносин зокрема, можна було виділити не тільки суд, сторін провадження, спеціаліста, експерта тощо, а й, наприклад, юридичну особу, яка звернулася до органів публічної адміністрації для отримання ліцензії на здійснення банківської діяльності.

Обов'язково слід згадати праці М. М. Тищенко, який у 1998 році публікує монографію «Громадянин в адміністративному процесі» [11], а у 2001 році у співавторстві з О. М. Бандуркою – монографію «Адміністративний процес» [12]. М. М. Тищенко є яскравим представником широкого розуміння адміністративного процесу, а тому поділяв провадження, як елемент структури адміністративного процесу, на два види – юрисдикційні і неюрисдикційні провадження [12, с. 19-20].

У 2003 році вийшла у світ монографія В. Г. Перепелюка «Адміністративний процес. Загальна частина» [13]. Автор зосередився на обґрунтуванні змісту управлінського процесу, характеристики його суб'єктів, розкритті особливостей адміністративно-процесуальних відносин та аналізі структури проваджень, що складають адміністративний управлінський процес. В той же час, на нашу думку, праця В. Г. Перепелюка мала і певні недоліки. По-перше, автор уникнув дискусії, яка точилася у той час у науковій літературі стосовно змісту юридичного процесу, одразу ж заявивши про те, що правозастосовна діяльність є тим головним і єдиним критерієм, який дозволяє розмежувати юридичний процес і інші організаційні форми діяльності, що існують у сфері державного управління [13, с. 5-14], по-друге, до адміністративного управлінського процесу автор відносить провадження у справах про адміністративні правопорушення, про що свідчить розділ, присвячений адміністративному доказуванню та доказам в адміністративному процесі [13, с. 204-228].

У 2003 році була надрукована монографія В. С. Стефанюка «Судовий адміністративний процес» [14]. Автор, визнаючи поділ юридичного процесу на два види – управлінський і судовий, зосередився на характеристиці тоді ще неіснуючого судового адміністративного процесу. Він сам відмічає: «Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що ... подано детальний теоретичний огляд проблем поняття і складових судового адміністративного процесу, ґрунтуючись на нормативно-правових реаліях України та ряду інших зарубіжних країн з одночасним прогнозуванням розвитку таких реалій» [14, с. 10]. Положення монографії були корисні, в першу чергу, для розвитку національного законодавства, адже нагадували текст законопроектів.

У 2003 році з'явилися перші комплексні публікації щодо розуміння адміністративної процедури та її співвідношення з поняттям «адміністративний процес». Так В. П. Тимошук у монографії «Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України», посилаючись на досвід країн світу доводив необхідність правової регламентації діяльності органів державної влади та місцевого самоуправління з чітким виділенням у цій сфері адміністративних процедур [15]. Ця праця, доречі, і стала одним із факторів, які активізували

в подальшому діяльність законодавця з питань розробки і прийняття Адміністративно-процедурного кодексу України. На жаль і сьогодні це питання в правотворчій сфері остаточно не вирішене.

Другий етап (з 2005 року по сьогодні) розвитку наукової думки в незалежній Україні характеризується тим, що окрім дослідження загальних проблеми адміністративного процесу як виду юридичного процесу, більш предметно почали досліджуватися адміністративне судочинство та процесуальні відносини, що складаються в рамках адміністративного судочинства.

Питанням адміністративного процесу, починаючи з 2005 року, присвячено велику кількість дисертацій, монографій, наукових статей, підручників та навчальних посібників. Не будемо всі їх характеризувати, адже в цьому немає потреби. Хочемо зупинитися лише на знакових працях, які мають високий рівень теоретичного підґрунтя та вплинули на розвиток науки адміністративного процесуального права України.

В цьому сенсі обов'язково слід згадати праці О. В. Кузьменко, а саме її докторську дисертацію «Адміністративний процес у парадигмі права» (2006) [16] та монографію «Теоретичні засади адміністративного процесу» (2005) [17]. Автор, по-перше, дотримувалась широкого розуміння адміністративного процесу, а саме, визначала адміністративний процес як урегульовану адміністративно-процесуальними нормами діяльність уповноважених суб'єктів, спрямовану на реалізацію норм відповідних матеріальних галузей права в ході розгляду і вирішення індивідуально-конкретних справ [16, с. 349], по-друге, розглядала адміністративну процедуру лише як прояв процесуальної форми адміністративного процесу, що, правда, сам термін «процесуальна форма» не використовувався, але використані О. В. Кузьменко підходи до визначення поняття «адміністративна процедура» дають підставу нам самостійно зробити такий висновок [16, с. 181].

Грунтовними працями з питань співвідношення понять «адміністративний процес» і «адміністративна процедура» є монографія О. І. Миколенка «Теорія адміністративного процедурного права» [18] та його дисертація «Місце адміністративного процедурного права в системі юридичних знань та системі права України» [19]. Автор, частково продовжуючи думки В. М. Протасова, стверджує, що правовідносини та правові норми за змістом слід поділяти на два види – матеріальні та процедурні. В свою чергу, процедурні правовідносини та правові норми за рівнем правової регламентації О. І. Миколенко поділяє на дві групи – організаційні та процесуальні. Таким чином, автор аргументує думку, згідно з якою адміністративний процес є лише видом більш загального поняття «адміністративна процедура» [18, с. 171-172].

Поступово в наукових працях сформувалося три напрями досліджень адміністративного процесу:

1) проблеми управлінського адміністративного процесу (наприклад, С. В. Форостяна і ін.) [20].

2) проблеми адміністративно-деліктного процесу (наприклад, Є. О. Сорочко і ін.) [21];

3) проблеми судового адміністративного процесу (наприклад, К. С. Клименко і ін.) [22].

Зрозуміло, що кожен з окреслених вище напрямів характеризував і характеризує адміністративний процес по-своєму. В таких правилах суттєво різняться між собою зміст процесуальних відносин, ознаки, суб'єкти і структура управлінського, деліктного і судового адміністративних процесів.

Разом з тим, слід відзначити, що, починаючи з 2007 року, більш наполегливо свою точку зору в навчально-методичній літературі щодо адміністративного процесу почали висловлювати представники вузького (традиційного) розуміння юридичного процесу. Наприклад, А. Т. Комзюк, В. М. Бевзенко та Р. С. Мельник запропонували розмежувати між собою адміністративну процедуру та адміністративний процес в залежності від суб'єкта, що здійснює правозастосовну діяльність. У зв'язку з цим, правозастосовна діяльність, на їх думку, в адміністративному праві реалізується, по-перше, через адміністративну процедуру (така діяльність реалізується органами виконавчої влади та місцевого самоврядування) і через адміністративний процес (така діяльність реалізується виключно судом в рамках адміністративного судочинства) [23, с. 45-56].

Висновки та перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи аналіз історичного розвитку наукової думки щодо визначення змісту та сторін адміністративного процесу, можна зробити наступний висновок:

1) у розвитку наукової думки щодо визначення змісту адміністративного процесу можна виділити два періоди – до незалежності України та після. Кожен з зазначених періодів має свої етапи, які характеризуються певними особливостями;

2) **перший період розвитку** наукової думки щодо визначення змісту адміністративного процесу (з кінця XIX ст. до кінця 90-х років XX ст.) поділяється на два етапи:

перший етап (з кінця XIX ст. до кінця 50-х років XX ст.) характеризується тим, що термін «адміністративний процес» не вживався в науковій літературі (використовувався термін «адміністративне судочинство»), до того ж представники адміністративного права переймалися питаннями, пов'язаними з обґрунтуванням його місця в загальній системі права (зокрема, визначалися предмет, цілі, завдання, суб'єкти адміністративно-правового регулювання, тощо) та визначенням повноважень публічної адміністрації;

другий етап (з початку 60-х до кінця 80-х років XX ст.) характеризується тим, що за відсутності в радянській правовій системі адміністративної юстиції поняття «адміністративний процес» почало набувати специфічного змісту, іноді охоплюючи собою юрисдикційну діяльність щодо притягнення осіб до адміністративної відповідальності, а іноді – всю правозастосовну діяльність органів державної влади;

3) **другий період розвитку** наукової думки щодо визначення змісту адміністративного процесу (з 1991 року до сьогоднішнього дня) теж поділяється на два етапи:

перший етап (з 1991 по 2004 роки) характеризується тим, що велика кількість науковців продовжувала досліджувати адміністративний процес за допомогою наукових підходів та інструментарію, які сформувався ще за часів Радянського Союзу;

другий етап (з 2004 року по сьогодні) характеризується тим, що, по-перше, за окремими науковими напрямами почали досліджуватися проблеми управлінського (неконфліктного, неюрисдикційного), деліктного та судового адміністративного процесів, по-друге, відбувся поступовий розподіл адміністративних матеріальних, процедурних та процесуальних норм, що дало можливість адміністративний процес пов'язувати виключно із правосуддям, яке здійснюється адміністративними судами, а адміністративну процедуру – з правотворчою і правозастосовною діяльністю органів публічної адміністрації.

Список використаних джерел:

1. Миколенко О. І. Наступництво в науці адміністративного права. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки.* № 2 (частина 1). 2012. С. 129–134.
2. Наука адміністрації й адміністративного права. Загальна частина (за викладом професора Юрія Панейка) / Укладачі: В. М. Бевзенко, І. Б. Коліушко, О. Р. Радишевська, І. С. Гриценко, П. Б. Стецюк. К. : ВД «Дакор», 2016. 464 с.
3. Адміністративне право і процес УНР в екзилі : невідома правнича спадщина України / Укладачі: І.С. Гриценко, В.М. Бевзенко, С.О. Коваль, А.І. Бевз і ін.; за заг. ред. І.С. Гриценка. К. : Дакор, 2015. 500 с.
4. Протасов В. Н. Основы общеправовой процессуальной теории. М. : Юридическая литература, 1991. 144 с.
5. Салищева Н. Г. Административный процесс в СССР: монография. М. : Юрид. лит., 1964. 158 с.
6. Щеглов В. Н. Гражданское процессуальное правоотношение. М. : Юридическая литература, 1966. 167 с.
7. Советское административное право : учебник / А. П. Алехин, В. В. Бесчеревных, А. А. Кармолицкий, Ю. М. Козлов, Г. А. Кузьмичева [и др.] ; под ред. Ю. М. Козлова. М. : Юрид. лит., 1985. 544 с.
8. Сорокин В. Д. Административно-процессуальное право. М. : Юрид. лит., 1972. 240 с.
9. Явич Л. С. Проблемы правового регулирования советских общественных отношений. М. : Госюриздат, 1961. 172 с.
10. Фатхутдінова О. В. Теоретико-правові проблеми юридичного процесу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / О. В. Фатхудинова ; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. Київ, 2000. 166 с.
11. Тищенко Н. М. Гражданин в административном процессе: монография. Харьков : Право, 1998. 192 с.
12. Бандурка О. М., Тищенко М. М. Адміністративний процес : підручник [для вищих навч. закл]. К. : Літера ЛТД, 2001. 336 с. (рос. мовою).
13. Перепелюк В. Г. Адміністративний процес. Загальна частина : навчальний посібник. Чернівці : Рута, 2003. 367 с.
14. Стефанюк В. С. Судовий адміністративний процес : монографія. Х. : Консум, 2003. 464 с.
15. Тимошук В. П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / [автор-упорядник В. П. Тимошук]. К. : Факт, 2003. 496 с.

16. Кузьменко О. В. Адміністративний процес у парадигмі права : дис. ... доктор. юрид. наук : 12.00.07 / О. В. Кузьменко ; Київський національний університет внутрішніх справ. Київ, 2006. 401 с.
17. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу : монографія. К. : Атіка, 2005. 352 с.
18. Миколенко О. І. Теорія адміністративного процедурного права: монографія. Харків: Бурун Книга, 2010. 336 с.
19. Миколенко О.І. Місце адміністративного процедурного права в системі юридичних знань та системі права України: дис. ...док-ра юрид. наук: 12.00.07. Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2011. 444 с.
20. Форостяна С. В. Неконфліктні провадження в адміністративному процесі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Державний науково-дослідний інститут МВС України. Київ, 2012. 208 с.
21. Сорочко Є. О. Інститут оскарження в адміністративно-деліктному процесі України: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07. Державний науково-дослідний інститут МВС України. Київ, 2012. 203 с.
22. Клименко К. О. Правозастосування в судовому адміністративному процесі України: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07. Національний університет державної податкової служби України, Ірпінь, 2008. 194 с.
23. Комзюк А. Т., Бевзенко В. М., Мельник Р. С. Адміністративний процес України : навчальний посібник. К. : Прецедент, 2007. 531 с.

УДК 34:93

ЗОЛОТУХІНА Л.О.

ПУБЛІЧНИЙ ІНТЕРЕС ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН

У науковій статті автором досліджується особливості реалізації публічного інтересу як об'єкту адміністративних правовідносин. Автором під адміністративними правовідносинами визначено врегульовані адміністративно-правовими нормами суспільні відносини, що виникають, змінюються та припиняються у сфері публічного управління. Автором підкреслено, що спеціальним об'єктом адміністративних правовідносин виступає публічний інтерес, задоволення якого визначає змістовне функціональне спрямування діяльності органів публічного управління. Автором підкреслено, що належне забезпечення реалізації публічного інтересу визначає рівень ефективності функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування, характеризує рівень розвитку суспільства. Автором акцентовано увагу на тому, що задоволення публічного інтересу визначає пріоритет діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування.

Ключові слова: адміністративні правовідносини, об'єкт, публічний інтерес, структура, сфера реалізації.

В научной статье автором исследуются особенности реализации публичного интереса как объекта административных правоотношений. Автором под административными правоотношениями определено урегулированы административно-правовыми нормами общественные отношения, которые возникают, изменяются и прекращаются в сфере публичного управления. Автором подчеркивается, что специальным объектом административных правоотношений выступает публичный интерес, удовлетворение которого определяет содержательное функциональное